

DE POPPEMAHEERD SCHAKELDE OM NAAR BIO ALS LOGISCH GEVOLG VAN DE REGULIERE BEDRIJFSVOERING

'ALLEEN MAAR ENGELS RAAI MAAKT HET BOEREN SAAI'

"Insecten zijn belangrijk voor het in standhouden van kruiden in het grasland."

Het is een mooie, zonnige voorjaarsdag in maart, de koeien lopen al weer buiten. "De koeien hadden het meteen door toen ik draadjes ging zetten in het land," vertelt Erik van der Velde lachend. "Dan staan ze al voor de staldeur te wachten totdat ze naar buiten mogen. We proberen de koeien 250 dagen per jaar te weiden." Dat is niet altijd vanzelfsprekend geweest voor Erik. Toen hij op zijn 22e bij zijn schoonouders in de maatschap kwam, overwoog hij zelfs om zonder land te gaan boeren. "Op school werd ons geleerd dat het goedkoper was om voer aan te kopen en mest af te voeren. Grond werd gezien als een kostenpost." Dankzij zijn schoonouders kreeg hij echter steeds meer aardigheid in weidevogelbeheer en daar heeft hij nu een hoop plezier van. "Als ik alleen maar in de stal moest boeren dan hield het op denk ik." Twee jaar geleden besloten Erik en Marjan om te schakelen en sinds juli 2019 leveren ze biologische melk. "Nu zitten we op de toer van, ik noem het voor de grap wel eens biologisch 2.0. We proberen de productie zo goed mogelijk te optimaliseren door het gebruik van kruiden."

De intentie om biologisch te gaan boeren, heeft Erik nooit gehad. Het was meer een logisch gevolg van wat hij al deed. Tijdens een studiereis naar Ierland sprak het lage kosten en op gras gebaseerde systeem Erik aan. "Ik was best wel onder de indruk van de bedrijven daar maar vond het lastig om dat systeem te vertalen naar onze situatie in Nederland." Een paar jaar later, in 2012, volgt Erik een Pure Graze-cursus, waar hij een vergelijkbaar systeem leert als in Ierland. "Daar zijn we eigenlijk puur vanuit het oogpunt van de kostprijs mee begonnen, maar gaandeweg ervaarde ik dat veel andere zaken er ook makkelijker door werden. Door bijvoorbeeld te stoppen met kunstmest haal je een onstabiele factor weg. Daarmee bedoel ik dat je niet weet hoe snel de stikstof vrijkomt, omdat dat afhankelijk is van de (weers)omstandigheden, wat invloed heeft op de kwaliteit van je voer. Het werkt allemaal makkelijker als de bodem in balans is en de grasgroei gelijkmatiger verloopt."

Met de seizoenen mee boeren werd de nieuwe uitgangspunt. "Ik denk dat we weer meer met de natuur moeten boeren. 'Mimic nature' spreekt me erg aan, de

Erik en Marjan van der Velde

natuur nabootsen." Een voorjaarsafkalvende veestapel past daar goed bij. "Toen we begonnen met Pure Graze bleven we eerst gewoon jaarrond afkalven, maar dat bleek niet goed te werken. Een paar jaar later zijn we langzaam omgeschakeld naar een voorjaarsafkalvende veestapel. Dat is een uitdaging, maar belangrijk voor dit systeem. Sinds 2018 kalven alle koeien in het voorjaar, en dat bevalt heel goed." Echtgenote Marjan is verantwoordelijk voor de kalfjes. Ze heeft er in deze periode haar handen vol aan. "In februari, maart en april kalven er 120 dieren, met een paar vroege koeien in januari en uitlopers naar mei. We hebben helemaal geen eenlingboxen meer voor de kalfjes. Doordat ze dicht op elkaar geboren worden mogen alle kalfjes direct bij leeftijdsgenootjes in het hok. We houden zo'n 25-30 kalfjes aan die allemaal van de eerste inseminatie zijn." Met een lach verteld Marjan dat het altijd een sport is om de kalfjes die blijven in een keer te kunnen laten onthoornen. "Dat is de afgelopen jaren wel gelukt." Marjan zit er bovenop om alles goed te laten verlopen. "Direct naar de geboorte krijgen de kalfjes met de fles zoveel biest

Familie van der Velde zet sinds een aantal jaren volop in op diversiteit. Een ontdekkingstocht die goed samengaat het met biologisch boeren. Zelf noemen ze het 'biologisch 2.0'.

TEKST JANNEKE VAN DER VELDE | FOTO'S FAMILIE VAN DER VELDE

"De omstandigheden die bepalend zijn voor het succes, zijn nog moeilijk voorspelbaar."

te drinken als ze willen hebben, ook als ze midden in de nacht geboren worden. Vervolgens leren de kalfjes al snel te drinken aan de bar met zes traag drinkende spenen. Dit zorgt voor wat concurrentie, waardoor de kalveren actiever zijn" verteld Marjan. "Kalfjes die zich wat minder fit voelen, komen ook direct overeind om te drinken, want anders krijgen ze niks." Na drie maanden, als de jongste kalfjes van de melk af zijn, gaan ze de wei in. "Net als bij de koeien werken we dan met stripgrazen, alleen nog zonder achterdraad omdat de kalfjes elke dag biks krijgen. De kalfjes hebben al snel door dat ze elke dag een stukje schoon gras krijgen, soms rennen ze al naar het gras voordat de biks op is."

Over de fokkerij vertelt Erik: "Koeien worden de eerste keer geïnsemineerd met een fokstier, en daarna met een vleesras. Dit jaar hebben we een Herefordstier gekocht om terugkomende koeien te dekken, een wat soberder ras. Belgische blauwe vind ik eigenlijk wat te luxe voor biologisch. Daarnaast werken we sinds drie jaar met een driewegkruising van Holstein,

Dochters krijgen uitleg van de imker

Ik denk dat insecten belangrijk zijn voor het in standhouden van kruiden in het grasland.

Tillage Radish, doorgezaaid in 2019, foto 2020

Koeien in kruidenrijk grasland

Montbéliarde en Scandinavisch rood. Holstein koeien worden wat schraal in dit op gras gebaseerde systeem en ik houd meer van een wat rondere koe. Tot slot proberen we geleidelijk a2a2 in onze veestapel te fokken zodat zoveel mogelijk mensen onze melk kunnen drinken.”

Kruiden doorzaaien voor de bodemgezondheid, daar experimenteert familie van der Velde nu volop mee. “Je kunt het zo gek niet bedenken of we hebben het wel geprobeerd. Alleen maar Engels raai maakt het boeren saai. We hebben sinds augustus 2018 een eigen doorzaaimachine, waardoor we van alles gemakkelijk zelf kunnen proberen.” De inspiratie komt vooral van boeren over zee, door presentaties op YouTube. “Het is allemaal begonnen met presentaties van Gabe Brown over cover crops. Daar komt het idee van ‘tillage radish’ doorzaaien vandaan. Tillage radish heeft net als ridderzuring een penwortel en helpt om verdichting tegen te gaan. Het idee is dat tillage radish op een natuurlijke wijze ridderzuring tegen kan gaan, door het probleem van verdichting op te lossen.” Daarnaast heeft Erik geëxperimenteerd met boekweit, haver, koolzaad en sorghum, allemaal met een bepaalde gedachtegang. “Boekweit zaaien we door voor de bloei en de bijen. Daarnaast brengen granen meer schimmels in de grond, wat zorgt voor een diverser bodemleven.” Niet alles gaat direct goed. “De omstandigheden, die bepalend zijn voor het succes, zijn nog moeilijk voorspelbaar. Het hangt af van veel verschillende factoren en die hebben we nog niet allemaal in beeld.” Met oog op de kruiden heeft Erik ook een nieuwe maaier en hark aangeschaft. “Dat is niet noodzakelijk, maar door met een dubbele messenbalk en een bandhark te werken proberen we de verliezen zoveel mogelijk te beperken.”

Insecten zijn een vergeten hoofdstuk in het geheel volgens Erik. Bij een collega die ook aan kruidenrijk grasland doet zag hij bijenkasten staan. “Zou dat hier ook kunnen?” vroeg Erik zich af. Via via kwam hij in contact met imker Lodewijk ten Have, van de

BEDRIJFSGEGEVENS POPPEMAHEERD

Eigenaren: Familie van der Velde

Arbeid: Erik, Marijke en zoon Korné.

Areaal: 85 hectare

Veestapel: 120 melkkoeien

Afkalven: in het voorjaar

Productie: 900.000 kg melk

Afzet: Aware

Internet: Op Youtube staan twee filmpjes van de hand van Korné van der Velde:

- Kruidenland, laat het bedrijf zien; de kruiden, het kippenhok en de bijenkasten: youtu.be/IsPOKpzxdwg
- Doorzaaien van kruiden: youtu.be/oulJtvdKQiw

Ook het bezoek van de minister aan de boerderij is te zien op: youtu.be/VHAMCQ_jCKQ

Bijenhive. “Ik heb Lodewijk zelf gebeld en moest hem eerst overhalen om hier te komen kijken. We hebben toen besloten om twee bijenkasten neer te zetten om te kijken of de bijen genoeg voedsel kunnen vinden. Door dit contact ging ik steeds meer het belang van bijen zien voor de diversiteit. Daar probeer ik nu rekening mee te houden in het ecosysteem van mijn bedrijf.” Een uitdaging van kruidenrijk grasland is de continuïteit. “Kruiden moet je elke vier jaar opnieuw doorzaaien, dat betekent dat we ergens in het beheer iets niet goed doen. Ik denk dat insecten belangrijk zijn voor het in standhouden van kruiden in het grasland. Je moet kruiden de kans geven om uit te bloeien. Dat doen we met behulp van de weidegang.” In 2020 start Erik samen met de imker een project om de wilde zwarte bij weer terug te krijgen. “Als boeren weten we niks van bijen. Door de samenwerking op te zoeken, krijg je nieuwe kennis op je bedrijf. Kennis die ik nog nooit gekregen heb van een zaaizaadleverancier.”

Plezier en voldoening zijn resultaten van de transitie naar een natuurlijker bedrijfssysteem. “Door de natuur in zijn kracht te zetten wordt het hele systeem rijker. Alles vermeerdert. Als ik nou in het land loop en weer een nieuwe weidevogelsoort of nieuwe kruiden en insecten zie, dan heb ik daar meer plezier in dan dat er wat meer geld op mijn rekening courant staat. Daarnaast levert het ook waardering van de samenleving op en is het voor de portemonnee ook helemaal niet verkeerd. Ik heb het gevoel dat we op de goede weg zitten.” Op de goede weg, niet op de eindbestemming. “We komen er nooit, maar dat hoeft ook niet. Als er niks meer te ontdekken valt dan is er ook niks meer aan.” ■

“Mimic nature’ spreekt me erg aan, de natuur nabootsen, een voorjaarsafkalvende veestapel past daar goed bij.”

MINISTERIEEL BEZOEK

“Wat het heeft opgebracht, het bezoek van de minister?” zegt Erik lachend. Vorig jaar bracht minister Carola Schouten een bezoek aan de provincie Groningen als onderdeel van een regiotour. Tijdens dit bezoek ging de minister in gesprek met de drie noordelijke provincies over de omslag naar natuurinclusieve landbouw. In kader van dat gesprek mochten Erik en Marjan de minister ontvangen en een korte rondleiding geven. “Dat was op 16 maart 2019, op de 16e verjaardag van onze jongste zoon. Een mooie ontmoeting die we niet snel weer zullen vergeten.”